

Famílies i escola: compartir el repte d'educar i reconèixer els aprenentatges de casa

Moltes són les demandes que es fan, en aquests moments i de manera recurrent, a la participació de les famílies en el procés educatiu de les criatures. Això no vol dir i no hauria d'interpretar-se que no se'n cuiden ni eduquen de forma apropiada.

Aquesta demanda de major participació no es centra en el què realment fan cada dia i a tota hora sinó en la seva implicació amb el centre educatiu que, tampoc, no vol dir que no valorin les accions que es fan en els centres..

Per això és important aclarir alguns termes i mirar què és el que seria apropiat per tal de no afegir tensions, sentiments de culpa, estereotips i prejudicis.

Aquesta demanda, sovint, respon al desig de millorar els processos d'aprenentatge de l'alumnat i es busquen tots els agents implicats per tal d'enfortir les relacions que, sens dubte, poden millorar aquests processos. Però, sempre hi ha alguns matisos que massa vegades queden camuflats o que fan invisibles aspectes que, fins i tot, poden ser més importants que el que estem defensant i promovent.

Una primera consideració seria distingir, malgrat l'estreta vinculació i interacció que hi ha entre educació i aprenentatge. També caldria considerar els diferents contextos en els que es donen (famílies, escola, entorn, activitats múltiples) i el seu valor.

L'educació és un procés de llarg recorregut i guiat perquè totes les persones, especialment la població infantil, adolescent i jove, pugi seguir un procés de maduresa, socialització i creixement.

Recuperem el tema dels aprenentatges per tal de posar llum als diferents contextos en que cal aprendre i les responsabilitats específiques de les persones adultes de cada context sense una mirada on es posi a l'escola en el centre en lloc de les persones i de forma especial els infants, adolescents i joves.

A l'escola cal, lògicament, el guiatge professional per seguir els processos específics i els múltiples aprenentatges: conceptuals, raonaments i informacions de manera que pugin ser significatives en el marc individual i de grup. Cal valorar la complexitat de l'escola inclusiva i diversa considerant les individualitats amb tota les seves riqueses no sols perquè hi ha criatures amb necessitats específiques sinó pel fet que no hi ha cap criatura igual, que hi ha diversos ritmes de maduresa i per tant cal pensar en el 100% de l'alumnat.

A la família es dóna l'altre gran bloc d'aprenentatges. Aquells que, sovint minimitzat, estan vinculats a la vida quotidiana, tant en el context domèstic, que en molts casos tenen prou complexitat (organització del temps, cura de les persones, economia, compra, tasques, materials, responsabilitats, cooperació...), com els que estan implicats

en totes les gestions, responsabilitats i necessitats de cada un dels seus membres: infants, gent gran, que cal fer durant tota la vida i que cal aprendre per poder ser membres actius de la societat, participar, col·laborar i assumir els reptes i no sols esperar que algú ja ho resolrà.

No son pas contradictoris aquests dos grans blocs sinó, ben al contrari, són complementaris ja que la transferència d'un context a l'altre és el que dona força i significativitat a tots aprenentatges i en mostra la necessitat. L'oportunitat i, a la vegada, la complexitat.

Però està clar que cal, per afavorir tots aquests aprenentatges, la cooperació entre l'escola i la família i que és facin tots aquests aprenentatges a cada context. No cal que l'escola assumeixi els que són pròpiament del context familiar i segurament ens cal revisar que, tampoc, les persones adultes de la família hagin de fer els aprenentatges escolars.

A casa hi ha competències i recursos per resoldre i ensenyar a aprendre tot el que es necessita perquè ja fa molts anys que ho realitzen i malgrat augmenti la complexitat ho aniran fent i educaran a les seves criatures simultàniament malgrat els horaris laborals i els possibles models educatius.

Evidentment l'educació és un repte compartit per tota la comunitat: les famílies, l'escola, les activitats fora escola, pediatria, treball social, cultural, esports i totes les agències que tenen relació amb les persones i de manera especial amb la població més jove. Està clar que cal incloure-hi el teixit social, des de les polítiques que cal fer, les decisions econòmiques per dotar de recursos i el teixit empresarial per tal d'oferir oportunitats laborals dignes. Estem parlant com la societat s'implica en la millora del seu futur a través de l'educació focalitzant-la en el col·lectiu jove.

Aquest és el gran valor dels Espais de Debat Educatiu en que es posa la mirada i el reconeixement de totes les persones, es recupera el saber de tothom en relació a l'Educació i es poden compartir idees, reflexions, coneixements des de l'equitat i la igualtat i no des de l'expertesa que dona lliçons.

És molt ben rebut per les famílies i per a totes les persones el missatge educatiu (no escolar) per entendre el desenvolupament de les criatures a nivell cognitiu, socialització, sensibilitats, llenguatges diversos, perquè com a comunitat tothom educa i també ensenya. Ben segur que hi ha, a més, molt interès de les famílies per compartir idees si hi ha reconeixement i respecte que es podrà donar de forma recíproca sempre que no s'ignorin les condicions laborals i familiars que determinen moltes actuacions.

Aquest és el repte en considerar que l'èxit escolar es fonamenta en l'educació i maduresa i la responsabilitat específica ha de ser, progressivament, de la criatura perquè tant l'escola com la família afavoreixen que hi hagi implicació valorant, motivant als seus fills i filles perquè responguin adequadament als requeriments del professorat..

També cal que l'escola respecti els horaris famílies i el fet que la criatura no és sols escolar (6 hores al dia) sinó persona (18 hores al dia) i cal valorar la complexitat de la vida familiar (persones, necessitats domèstiques, laborals, etc..) per no jutjar, exigir la seva implicació interpretant la seva menor resposta presencial com a manca de motivació o de responsabilitat educativa. Cal evitar la mirada classista i etnocèntrica que no que faciliti que les famílies es sentin jutjades o menystingudes per la seva diferent participació a algunes activitats que es realitzin.

L'èxit educatiu sols es pot donar en el marc del sentiment de pertinença de tots plegats que afavorirà la millor relació fet que no vol dir ocupar tothom el mateix lloc però si tenir el reconeixement, respecte i valoració per part de tota la comunitat.